

Les gjennom den vedlagte teksten og redegjør for artikkelens overveielser om hvordan det personlige kan blir det politiske i filmkunsten. Reflekter selvstendig over både artikkelen og dokumentarfilmsjangeren den diskuterer. Bruk også gjerne egne eksempler (fra filmkunsten, litteraturen etc.) samt personlig erfaring.

Teksten som er vedlagt er på norsk, men du kan skrive ditt essay enten på norsk, svensk eller dansk.

## Gøteborg film festival 2021: Nordiske virkelighetsbilder

*Årets nordiske dokumentarfilmer ved Gøteborg film festival fortalte sterke historier som beveget og opplyste, rystet og gledet, og engasjerte våre følelser og utvidet vår forståelse av verden. Bedre enn det kan det ikke gjøres, mener Gunnar Iversen.*

Av **Gunnar Iversen** 10. februar 2021

Det personlige er politisk. Nøkkelen til den nye nordiske dokumentaren kan sies å ligge i en variant av denne gamle påstanden. Nordisk dokumentar utforsker på forskjellige måter grensene mellom det offentlige og det private, og mellom det politiske og det personlige. Dette er selvsagt ikke unikt for nordisk dokumentar, og er like tydelig internasjonalt sett, men nordiske dokumentarfilmer har i senere år utforsket disse grensene med en ny kraft og intensitet. En kraft som også har et politisk potensial.

Det var innen kvinnebevegelsen på 1970-tallet at det ble et viktig slagord at det personlige også var et politisk spørsmål. Grensene for hva som ble ansett som politikk, og hvordan det private og personlige også var et spørsmål om politikk, var helt avgjørende i kvinnebevegelsen. Politikk var et individuelt og moralsk valg, men politikk omfattet også privat- og intimsfæren. Det politiske formet det personlige.

Mange moderne dokumentarfilmer illustrerer dette på forbilledlig og smertelig vis. En biografi kan vise hvordan et liv formes av faktorer enkeltindividet ikke har kontroll over. En reportasje kan diskutere hvordan hverdagslivet påvirkes av større politiske beslutninger eller globale utviklingstrekk. Intet menneske er en øy. Selv når vi er på det mest sårbare, tilsynelatende bare et vanlig privat menneske, er vi en del av den politiske sfæren. Beslutninger som tas av regjeringer eller storselskap former våre liv, enten vi vil det eller ikke, og noen av de beslutningene vi selv tar hver dag er i høyeste grad politiske og bidrar til å skape fremtiden.

De seks filmene som kjempet om prisen for beste nordiske dokumentarfilm ved **filmfestivalen i Göteborg** i år, kretset alle om de porøse skillene mellom det personlige og det politiske. Valg av stil og form, og emner som skulle belyses, var svært forskjellige, og viser bredden og mangfoldet i nordisk dokumentar i dag, men alle tematiserte de hvordan det politiske også er noe personlig. Flere av filmene har allerede vakt internasjonal oppsikt, og mer oppmerksomhet vil trolig følge i tiden framover.

Årets vinner var **Jonas Poher Rasmussens** animerte *Flee*. Regissøren er dansk, og *Flee* må vel anses som først og fremst en dansk film, men det norske selskapet **Mer Film** er medprodusent, så norske krefter og midler har vært avgjørende for at filmen kunne lages. *Flee* er en verdig vinner. En viktig og gripende film som illustrerer hvordan det er å bli flyktning på en imponerende måte. Patrioten i meg ville vel ha ønsket at **Firouzeh Khosrovanis** *Radiograph of a Family* kapret prisen, men det er ingen tvil om at *Flee* er et godt valg av vinner. Når filmen etter hvert kommer på norske kinoer er det bare å gå mann av huse. Det fortjener filmen, og det fortjener vi tilskuere også.

**Hat og populærmusikk**

En av de mest direkte politiske filmene ved årets festival i Göteborg var den islandske *A Song Called Hate*. **Anna Hildurs** film er tradisjonell i uttrykket, men hun har funnet et tema som overbevisende illustrerer grenseoverskridelser og hvordan politiske spørsmål er en del av områder vi ved første tanke synes å tro ligger hinsides all politikk. Anna Hildur viser oss på eksemplarisk måte at politikk er en del av det personlige. Hva kan være mer upolitisk enn **Melodi Grand Prix**? En samling fengende popmelodier iscenesatt med spektakulære overdrivelser, og alt som avslappende lørdagsunderholdning. I 2019 ble imidlertid konkurransen sendt fra **Tel Aviv i Israel**. Protestene startet umiddelbart etter at **Jerusalem** først var foreslått som vertsby, og fortsatte mange steder og i mange land. Ledelsen for arrangementet forbød alle former for politiske ytringer eller hentydninger i forbindelse med showet, og argumenterte med at dette bare var sang og dans og moro, men et knippe islandske kunstnere bestemte seg for å gjøre et forsøk på å injisere politikk i underholdningen. **Da bandet Hatari vant den islandske konkurransen våren 2019 var det mange som hevet øyenbrynene. Et techno-punkband som flørtet med *bondage*-utstyr og som anså at deres kunstneriske prosjekt var anti-kapitalistisk? Var dette en spøk som var gått for langt? Eller var det et genialt forsøk på å undergrave kjerneideene til Melodi Grand Prix? Mange hadde meninger, men en ting var sikkert: Hatari ville framføre sin sang «Hate will prevail» på scenen i Israel.**

Veien til Tel Aviv, og hvordan bandet forsøker å gjøre forestillingen til en politisk ytring, er temaet for *A Song Called Hate*. Anna Hildur forteller historien om bandet Hatari, og gir oss et innblikk i bandets bakgrunn. Andre kommenterer hvordan Klemens, Matthias og Einar forvandler et eksperimentelt og performance-basert prosjekt til en popidé, og hvordan dette kan benyttes for å stille spørsmål og peke på politisk urett og overgrep. Mesteparten av filmen handler om bandets tid i Israel før finalearrangementet. I seg selv er dette en politisk oppvåkning, både for Hatari-gutta og sikkert for mange tilskuere også. De besøker venner på Vestbredden, opplever det som bare kan kalles for apartheid, og oppholdet i Hebron gjør bandet enda mer overbevist om at de på en eller annen måte må gjøre sin innsats til en direkte politisk ytring.

**Når er kunst politisk? Hvordan skal man bruke kunst til en politisk ytring? Dette er de sentrale spørsmålene i *A Song Called Hate*. Bandet Hatari er i en vanskelig situasjon. Mange både på Island og i andre land mener at boikott er det eneste saliggjørende, og kritiserer bandet for å stille opp i konkurransen. Deres palestinske venner har en annen holdning. Å bære klær av palestinske designere, eller gjøre et stunt på scenen eller bakrommet under forestillingen, oppleves av dem som en viktig politisk ytring.**

Den store spenningen knytter seg til hvorvidt de klarer å smugle inn palestinske flagg som de kan vise fram enten på scenen eller på bakrommet når resultatene kunngjøres. De klarer til slutt å vise fram noen flagg i noen få sekunder under avstemmingen, og dette er nok til å skape brudulje og skandale. Bandet kan imidlertid reise hjem med løftet hode. De forsøkte så godt de kunne å gjøre denne pop-konkurransen til noe mer, og de klarte å sette søkelyset på Israels skammelige behandling av palestinerne.

*A Song Called Hate* har allerede vakt oppsikt på filmfestivaler verden over. Noen betydelig film er det ikke, men som alle gode dokumentarer er det en øyenåpner. Den diskuterer på fornøylig vis hva som gjør kunst til politikk,

eller hva som gjør at kunst fungerer politisk, og den gir oss også innsikt i det pop-sirkuset som kalles Melodi Grand Prix.

### **Iranske stemmer**

De to dokumentarene som tok opp samfunnsutviklingen i Iran var også eksempler på hvordan det private i høyeste grad er politisk. Jeg har tidligere skrevet utfyllende om **Firouzeh Khosrovani's** fabelaktige *Radiograph of a Family her*, og skal ikke gjenta meg selv, men dette er en film som viser hvordan den politiske og religiøse utviklingen i det moderne Iran reflekteres i historien til en familie. Politiske hendelser splitter familien, og virker inn på privat- og intimsfæren. Det er en av de beste dokumentarer jeg har sett på mange mange år, og en film som er så god at det nesten gjør vondt å se den. Kommer den på kino her i landet i år er det bare å valfarte til kinosalen. Svenske **Nahid Perssons** *Be My Voice* er også en sterk og viktig film. Persson tar også utgangspunktet i en familie, og viser hvordan den undertrykkende politikken i diktaturet Iran gjør landet til et fengsel. Ikke bare for kvinnene, som har betydelig mindre frihet enn menn, men også for alle landets borgere. Reguleringen av det private er enda sterkere enn det vi er vant til i Vesten, og Persson klarer overbevisende å stille spørsmål til landets ledelse og styre. Hun viser også hvordan sivil ulydighet av og til er det eneste saliggjørende.

*Be My Voice* er et portrett av journalisten og dissidenten **Masih Alinejad**. Hun vokste opp i en liten landsby nord i Iran, men ble journalist og urokråke i Teheran. Hun stiller spørsmål om politikernes lønninger, eller problematiserer hijab, og må til slutt forlate landet. Sammen med sin mann bor hun nå i USA. Masih Alinejad er en viktig stemme, som gjennom sosiale medier og fjernsynsprogram, avslører hvordan de iranske myndighetene undertrykker kvinner. At hennes stemme er viktig viser represaliene mot hennes familie. Bare for å ha kommunisert med søsteren i New York på mobil får hennes bror åtte år i fengsel.

**Det er en kulturkrig Masih utkjemper. Først og fremst kjemper hun for kvinners rettigheter. Slagordet «No forced Hijab» fører til mange små protester i Iran, som myndighetene slår hard ned på. Man kan få mange år i fengsel dersom man som kvinne tar av seg hodeplagget offentlig og lager en liten video om det hele. Masih vil gi kvinner retten til å sykle, eller unnlate å bære hijab dersom de ønsker det. Tydeligere kan det ikke vise hvordan politikken regulerer selv de minste personlige og hverdagslige tingene i Iran.**

Mobiltelefonens kamera blir et våpen i denne brutale kulturkampen, der Masih kjemper frenetisk for kvinners enkle rettigheter. Det er en rystende og tragisk kamp, der myndighetene i Iran gang på gang bruker hennes egen familie som gisler og våpen i kampen. De må ta avstand fra datteren eller søsteren for ikke selv å havne i fengsel, og selv om Masih stadig er på randen av sammenbrudd kanaliserer hun all vrede og frykt til nye journalistiske angrep mot manskraften i Iran.

Masih Alinejad er en energibunt og en kruttønne. Hun er også et følelsesmenneske, som hele tiden svinger mellom dypeste fortvilelse og høyeste eufori, og hun kanaliserer all sin nesten utømmelige energi inn i kampen for frihet og likestilling. Hun er en inspirator som viser hvordan en sterk kvinne kan gjøre en forskjell, og at hennes journalistiske angrep og intervensjoner i sosiale medier smerter er represaliene fra de iranske myndighetene klare beviser på. Hun får gang på gang fram sine poeng gjennom å avsløre og vise fram brutaliteten og dobbeltmoralen

til det iranske lederskapet. Å normalisere diktaturet er det verste man kan gjøre, sier hun, og går til innbitt angrep hver eneste dag.

**De kanskje sterkeste øyeblikkene i *Be My Voice* er ikke regissørens besøk hos Masih i New York, eller framstillingen av journalisten og rettighetsforkjemperen. Det er de mange små videoene som sendes til Masih fra kvinner i Iran. Kvinner som viser fram vansirete ansikter fordi noen kastet syre i ansiktene deres. Eller kvinner som i aller mildeste form for protest for et øyeblikk tar av seg sin hijab og filmer det hele. Da tar forbipasserende menn umiddelbart til vold. De slår og overfaller kvinnene, fordi de for en kort stund viser fram litt hodehår. I disse øyeblikkene blir det tydelig hva som egentlig har foregått i Iran siden 1979, og hva slags undertrykkende mannskultur som har vokst fram under religiøst skjul. Det er rett og slett rystende. Vi visste det, men fortregnte det. Nå får vi en betimelig påminnelse om det vi egentlig vet så godt, men som vi som oftest tier om.**

Det er vanskelig ikke å bli imponert over Masih Alinejad. Hun er en naturkraft og en politisk virvelstorm. Det er imidlertid samtidig tydelig at regissøren Nahid Persson har kommet litt for nær sin hovedperson, og dette svekker av og til kraften til filmen hennes. Det er ingen tvil om betydningen av Masih's innsats, men hva betyr det politisk at hun sender sine fjernsynsprogram via Voice of America? Midt i all beundringen burde det likevel være rom for mer distanse og kritisk undersøkelse. *Be My Voice* er en film å bli både rystet og glad over, men den illustrerer også at dersom dokumentaristen blir bestevenn med den som skal skildres, mister man noe av oversikten og distansen.

### **Inn i tåken**

Variasjonen av dokumentaruttrykk var stor i årets festivalprogram, og filmene var nok ikke bare valgt ut for sine kvaliteter, men også for å vise noe av bredden og mangfoldet i det som produseres av dokumentarfilm i Norden i dag. En film som skilte seg ut, og som det tok tid virkelig å forstå og anerkjenne, men som langsomt vokste i betydning, var svenske *In i dimman* av **Maciej Kalyman**.

I de senere årene har man internasjonalt sett framveksten av en ny type eksperimentell dokumentar som har det ene benet i en observasjonell tradisjon og det andre benet i eksperimentell etnografisk og antropologisk film. Uttrykket *immersive documentary* brukes stadig oftere om filmer som med langsom tyngde lar oss synke inn i en fremmed verden. Filmskaperen vil ikke kommentere, og gir heller ikke mye kontekst eller informasjon. I en dvelende rytme føres vi inn i en livsverden. Vi står ikke på utsiden som nysgjerrige observatører, men blir nærmest oppslukt av en livsverden, en tilstand eller et miljø. *In i dimman* ligger nære en slik tradisjon av tilstandsdokumentar.

**Vi følger et knippe eldre og middelaldrende mennesker i Malmö. En er trailersjåfør, en jobber på et meieri, og en er vaskehjelp. Andre mennesker flyter forbi. For vi befinner oss som oftest på brune puber, i nedslitte spillebuler og diskoteker, eller i storbyens randsoner. De vi møter er alle i alkoholtåken. De sjangler gatelangs, våkner opp på sofaen og griper automatisk etter en morgens første øl, eller nærmest «svømmer» gjennom lokaler i overstadig beruset tilstand engang etter midnatt. I lange dvelende tagninger hensettes vi tilskuere nærmest til samme tilstand, og blir for en drøy times tid en del livet til de som befinner seg i samfunnets marginal.**

Maciej Kalymans film retter kameraet og mikrofonen mot de som ikke har noen egenskaper, og som vanligvis ikke ville være materiale for en dokumentarfilm, om de ikke ble brukt som illustrasjoner på samfunnsproblemer. Regissøren vil imidlertid ikke gjøre menneskene han filmer til ofre, og unnviker å stemple de vi ser som sosiale ofre, tapere eller noe annet. De er helt vanlige mennesker, men også mennesker som bare i alkoholtåken ser en vei ut av hverdagsgråheten. «I'm a loser, baby, so why don't you kill me», sier en kvinne til en overstadig beruset mann på en nedslitt pub, han bare mumler tilbake at han vil bli med henne hjem. En mann sitter i lastebilen og forsøker å få til en samtale med sin sønn han ikke har sett på lang tid, men alle forsøk på kommunikasjon strander.

Det er en nitrist verden og fortvilet tilstand vi henses i *In i dimman*. «Ingen ser meg. Jeg står foran deg», sier en kvinne, og formulerer kanskje filmskaperens credo. Maciej Kalyman vil filme de vi ikke ser selv om de står rett foran oss. De som ikke setter spor etter seg. Når de er borte vil ingen minnes hvem de er. De er brått visket bort, som om de aldri hadde eksistert. Som om de aldri hadde vært til. «Jeg vil ut av meg selv», sier kvinnen, og hun fortsetter, «Kan noen redde meg. Redd meg!»

### Liv og verk

Om *In i dimman* viser hvordan moderne dokumentarfilm kan benytte seg av mer eksperimentelle grep, og utforske hvordan en tilstandsdokumentar også stiller spørsmål omkring hva som er et verdig menneskeliv, viser finske *Aalto* av **Virpi Suutari** at også de mer tradisjonelle dokumentarformene fremdeles har kraft. *Aalto* er på mange måter det motsatte av *In i dimman*. Her skildres ikke eksistensiell utsatthet, ensomhet og alkoholtåkens angst. I stedet skildres rike og meningsfylte liv, og hvordan ekteparet **Alvar** og **Aino Aalto** revolusjonerer moderne design og arkitektur.

*Aalto* har to parallelle historier. På den ene siden skildres forholdet mellom Alvar og Aino Aalto. Selv om det er Alvar som oftest trekkes fram, og er blitt et kjent navn, hadde han ikke vært den samme arkitekten uten Aino. Også hun er arkitekt, og ofte er det hennes ideer han viderefører enten det er i møbeldesign eller store bygninger. På den andre siden skildrer *Aalto* historien til modernistisk design og arkitektur gjennom ekteparet Aaltos virksomhet. Her er tilknytningen til **Le Corbusier** og **Bauhaus** åpenbar, eller **Frank Lloyd Wright** for den sakens skyld, men *Aalto* plasserer ikke bare de finske arkitektene i en kunstnerisk og historisk sammenheng, men viser også egenarten til arbeidene til ekteparet Aalto.

Bruken av arkivmateriale, og ikke minst private opptak av Aalto-familien, gjør *Aalto* til en sanselig og effektiv historie- og kunstleksjon. Vi blir med på ekteparet Aaltos livsreise, begynnelsen i Finland på 1920-tallet, berømmelsen i USA, og vi ser hvordan deres mer menneskelige modernisme får uttrykk i sanatorier og andre bygninger. Inspirasjonen fra klassisk italiensk arkitektur blandes med Le Corbusiers dictum om lys og luft. Selv om Aino Aaltos rolle og innsats vektlegges i filmen, og blir en effektiv motvekt til en historie om én stor mann, fortsetter filmen etter Ainos død. Alvars andre hustru Elissa er også arkitekt, og tar over rollen til Aino som muse, hjelper og inspirator.

**Det mest interessante med Aalto er kanskje filmens sidemotiv knyttet til ekteparets samlivseksperimenter. Også her blir det private politisk, ettersom ekteparet Aalto lever et liv som skiller seg fra folk flest. Et mer åpent ekteskap er den private og personlige motsvarigheten til den menneskelige modernismens vektlegging av funksjon og frihet. De meisler ut et privatliv som er like moderne som de møblene eller bygningene de designer.**

*Aalto* er en tradisjonell film sammenlignet med andre konkurransefilmer som *In i dimman*, *Flee* og *Radiograph of a Family*. Sistnevnte film er enda mer oppfinnsom i sin bruk av arkivmateriale, men dette forhindrer ikke at *Aalto* er en effektiv og betimelig historieleksjon, som både favner det private og det politiske, og viser hvordan spenningene mellom privatliv og kunstnerisk virke utfoldes i modernismens håp om frigjøring og overskridelse.

### **Flyktingens livsreise**

Vinneren av **Dragon Award** for beste nordiske dokumentarfilm ble i år danske **Jonas Poher Rasmussen** for *Flee*. Det er en verdig vinner. *Flee* viser både hvordan dokumentarfilmuttrykket kan utvides og fornyes, gjennom bruk av animasjon, og er samtidig en menneskelig livsreise som alle har godt av å se og lære om. Historien om Amin har flere dimensjoner og bunner, og blir en sammensatt skildring av et liv som flyktning. Ironisk nok framstår Amir i denne animerte dokumentaren som en rundere og mer kompleks rollefigur enn tilfellet var i mange av de nordiske spillefilmene. Samtidig har Amins historie mer kraft enn de aller fleste fiksjonsfilmer.

**Amin Nawabi** vokser opp i **Kabul** i Afghanistan, men familien tvinges i landflyktighet etter at faren en dag bare forsvinner. Familien flykter i første omgang til Russland, det eneste landet som vil gi dem turistvisum, men de tvinges til å leve i skjul for ikke å bli sendt tilbake til hjemlandet. En av sønnene i familien bor i Sverige, og hjelper dem økonomisk, men likevel går det ofte galt. Fra Estland sendes de tilbake til Russland igjen. Amin sendes så alene til Tyrkia, og ved en tilfeldighet sender en menneskesmugler ham til Danmark, der han får asyl. Resten av familien ender til slutt i Sverige.

**«Du har ingen familie», sier menneskesmugleren at han skal si når han kommer til Danmark, og Amin lever fremdeles, etter mange år, på en løgn. Nå er han vellykket forsker, i ferd med å starte som postdoktor ved et av verdens fremste universiteter, men om han sto fram og fortalte sin historie under eget navn kunne danske myndigheter fremdeles finne på å utvise ham. Å delta i filmen, ved å fortelle sin historie til regissøren, foretar imidlertid Amin et slags oppgjør med alle de følelsene som har formet ham som voksen mann.**

Amins liv stoppet opp gang på gang når han var på flukt, og flukten fremmedgjør ham ikke bare fra familien, men også for seg selv. Lenge synes det å ødelegge alle forhold og relasjoner. Han kan heller ikke bli kvitt den dårlige samvittigheten som gnager, selv om den er irrasjonell. Han har dårlig samvittighet overfor familien fordi den er splittet, overfor venner fordi han stadig lever i en slags livsløgn, og overfor myndighetene i Danmark fordi eneste måte å få asyl på er ved å lyve. Amins historie er like hjerteskjærende som den er viktig, og den gir oss et ansikt og en stemme å tenke på når flyktingestatistikk blir et økonomisk og politisk spørsmål. Slik sett er *Flee* en viktig film. Den gjør det mulig å se det menneskelige der hvor vi som oftest bare ser tall og statistikk.

**To ting gjør at *Flee* skiller seg fra de mange dokumentarene som er laget om flyktninger og flyktningsspørsmål. For de første valget å veksle mellom nennsom bruk av arkivfilm blandet med stilisert animasjon. Den animerte dokumentaren er fremdeles omdiskutert, men *Flee* er et godt eksempel på hvordan valget av animasjon kan løfte en filmfortelling. Animasjonen er ekspressiv, og skaper en vellykket og produktiv balanse mellom Amins detaljerte livshistorie og framstillingen av ham som nesten hvilken som helst flyktning. Han er helt unik, men samtidig en av utallige flyktninger. Animasjonen gjør dermed Amins fortelling mindre privat, det er ikke bare hans historie som fortelles selv om det er *hans* fortelling, og samtidig skaper det en viss distanse. Det er godt gjort.**

For det andre er Amin homoseksuell. Dette øker hans frykt for å bli avvist, og har skapt et sår i ham som han må bearbeide sammen med partneren. *Flee* er imidlertid ikke en film om et offer. Amin framstår som et modig og sammensatt menneske, der hans seksuelle legning bare er en del av hvem han er. Her åpner imidlertid filmen opp både for humor, som når hans storebror gir ham penger for å gå på en homsebar, og ømhet når forholdet til partneren skildres. Dette gjør Amin enda mer menneskelig, og enda mer sårbar, og gjør det mulig for filmen å gi et enda mer nyansert bilde av flyktningen Amin.

*Flee* er en film om hvordan mennesker blir kasteballer for nasjonal politikk, og kastes i hendene på brutale menneskesmuglere. Det er også en film om hvordan det er å være homoseksuell flyktning. Det personlige blir her politisk på mer enn én måte. *Flee* er en vakker og øm film, som vekker mange følelser, og som i all sin tragedie også har et stort hjerte og et lite lurt smil.

### **Det personlige og det politiske**

**Det nordiske dokumentarprogrammet** ved filmfestivalen i Göteborg viser bredden i stiluttrykk og emnevalg i nordisk dokumentar i dag. Vi ble servert en tradisjonell dokubiografi som med bruk av arkivmateriale skildret kunstnerliv, et inntrengende portrett av en engasjert journalist som vil forandre verden til det bedre, en reportasje om grensesnittet mellom popkultur og politisk protest, og en innfølelse tilstandsdokumentar som skildret et knippe usynlige mennesker. *Radiograph of a Family* og *Flee* var i mine øyne de to filmene som skilte seg ut. I disse to filmene forenes en vilje til stilistisk formutvikling med sterke historier vi alle kan lære noe av.

Dokumentarprogrammet i Göteborg i år illustrerer hvordan dokumentarfilmen i dag er et vitalt stormsenter der svært ulike stilgrep og måter å skildre virkeligheten på utfyller hverandre. Historieleksjonen og den utvidete reportasjen står side om side med nyskapende *immersive documentary* og animert dokumentar. Det er ikke noe galt med samfunnsengasjementet i dette knippet vellykkede filmer, og de viser på ulike vis hvordan det personlige alltid også er politisk.

Dette synes å være nøkkelen til nordisk dokumentarfilm i dag. Grensene mellom det private og det politiske viskes ut eller problematiseres, og ofte er familien brennglasset som viser hvordan politikk påvirker og former folks hverdagsliv. Politikk bestemmer hva man skal ha på seg, hvordan familier fungerer eller bryter sammen, hvem som skal anses som viktige og hvem som skal forbli usynlige, og det bestemmer hvem vi er. Det er mye å lære i dette knippet filmer. Ikke bare hvordan det er å være utslått i Malmö, og sige inn i alkoholtåken for å holde ut i en meningsløs verden, men også hvordan man kan kjempe mot undertrykking gjennom sosiale medier eller ved å synge en popsang.

Årets nordiske dokumentarfilmer fortalte sterke historier som beveget og opplyste, rystet og gledet, og engasjerte våre følelser og utvidet vår forståelse av verden. Bedre enn det kan det ikke gjøres.